Maastricht in Beeld

Matthias Soiron

Stadsbouwmeester

65.1

december 2024

Matthias Soiron
Stadsbouwmeester, deel 1

Matthias Soiron was een Maastrichtse bouwmeester, geboren op 28 januari 1748 en overleden op 1 april 1834. Hij was een veelzijdig ontwerper: gebouwen, meubels, tuinen en interieurs en daarvan vooral decoratie. Hij noemde zichzelf zeer bescheiden 'Meester Schrijnwerker en Metzelaar tezamen'.

Zijn stijl was laat 18de eeuwse barok en vroeg 19de eeuws neoclassicisme. De interieurs zijn vooral in Lodewijk XVI-stijl. In interieurs zijn er verschillende objecten die door hem ontworpen zijn:

- trappen
- stucwerk
- supraportes
- schouwen
- plafonds

Dit deel

- trofeeën
- het *motif perspectif*
- kandelaberornamenten
- overigen
- licht en donker

Deel 2

We gaan ze bekijken.

Een van zijn eerste werken waren het militaire wachthuis aan de Graanmarkt en de verbouwing van de Jezuïtenkerk tot schouwburg de Bonbonnière. Maar eerst kijken we naar zijn tekeningen.

Adres: Diverse plaatsen in Maastricht
Wikipedia: nl.wikipedia.org/wiki/Mathias_Soiron

In de laatste jaren van zijn leven, de tijd van de terugblik was aangebroken, heeft Soiron zijn oeuvre bij elkaar gebracht in een aantal boeken. Alle ontwerpen en beschrijvingen geordend en met een toelichting. Er moeten er ooit 26 geweest zijn, er zijn er nog zestien over. Twaalf banden met een gele kaft over schrijnwerken en veertien met een zwarte kaft over metsel- en andere werken. Ze liggen bij het Historisch Centrum Limburg aan de Pieterstraat. Links zien we het ontwerp voor de parketvloer in de grote zaal van het oude Gouvernement aan de Bouillonstraat. Er zit fraai vlechtwerk en visgraat in. En rechts een ontwerp voor twee tafels, de bovenste voor mevrouw van Wylre, zo zegt de tekst.

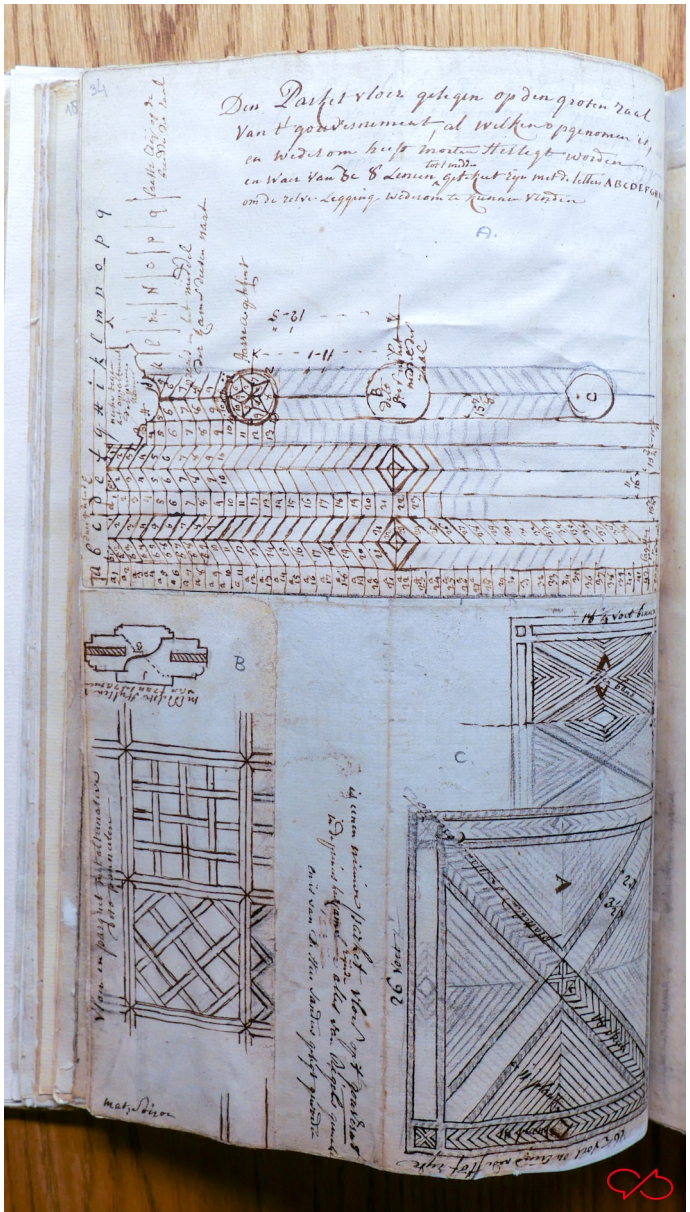

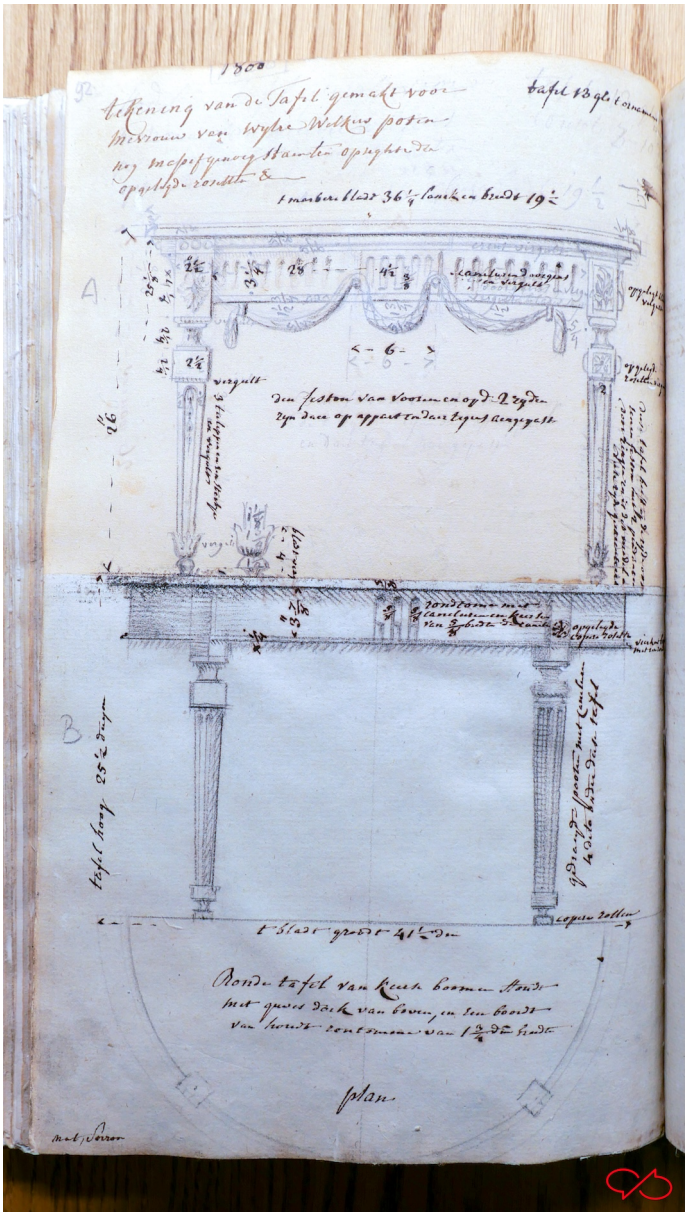

Matthias Soiron kwam uit een familie van bouwmeesters; hij leerde al vroeg het vak kennen. In zijn jeugd kreeg hij uitgebreid tekenlessen en hij zag in de werkplaatsen van zijn vader hoe het werk gedaan werd. Toen hij voor zichzelf begon, legde hij de lat hoog en nam hij opdrachten aan van de gegoede burgers, adel en geestelijkheid.

In 1786 ontwierp hij het militaire wachthuis bij de Onze Lieve Vrouwepoort op de Graanmarkt, zie de foto hieronder. Het heeft een afgeplat schilddak, twee frontons en is gebouwd uit Naamse steen. Op de rechter fronton zijn nog sporen te zien van een reliëf, vermoedelijk een schild met een banier met wapenspreuk. De voorruimte was van oorsprong open.

Verder zien we foto's van de gevels van Markt 14, Boschstraat 60 en Grote Gracht 82. Nummer 14 was voor een particuliere opdrachtgever, nummer 60 was Soirons woonhuis en nummer 82 ontwierp hij in 1785 voor zijn broers André en Guillaume, kanunniken van het kapittel van Sint-Servaas. Het waren dikbetaalde banen; het was een fraai visitekaartje voor Matthias.

Zijn werkterrein waren architectuur, fortificatiewerken, stedenbouw, interieurs, meubels en tuinontwerp. We zouden hem tegenwoordig een multitalent noemen.

Hij werkte niet alleen. Naaste medewerkers waren onder meer de Zwitserse sierstucwerker Petrus Gagini, de Akense architect Jacob Couven en de Luikse architecten Ghislain-Joseph Henry en Joseph Duckers. Hun werkterrein was vooral de stedendriehoek Aken-Luik-Maastricht en iets daarbuiten. De bouwstijl in deze streek staat bekend als de Luikse of de Maaslandse barok. In de Maastrichtse buurt Caberg zijn straten genoemd naar Petrus Gagini en Matthias Soiron.

Rechts zien we een houten trap waarvan de eerste trede van hardsteen is. Die is ook breder. De naam daarvoor is bloktrede of *depart*. Het begin van de balustrade, de baluster met ronding, is fraai uitgesneden met florale motieven. De leuning eindigt in een slang: wees voorzichtig, het noodlot slaat immers onverwacht toe. De optrede, de hoogte van de tree, is hier nogal laag. Daardoor is de trap wat lui; men kan zo statig schrijdend de trap op en af.

In de balustrade zien we verticale spijlen, hier conisch uitgevoerd. In het midden zitten afgebakende stukken met helaas beschadigd houtsnijwerk: voorwerpen aan een lint. We zien de voor- en achterkant, de voorwerpen zijn muziekinstrumenten en druivenranken. In deel 2 komen we terug op zulke verzamelingen aan een lint: de trofeeën.

Het stucwerk bestaat vaak uit randversieringen langs plafonds, maar soms zien we een schilderij in gips. Dit is een arcadisch landschap. In het midden onderaan zitten een herder en een herderin. Hij, links, speelt op een fluit, zij op een snaarinstrument. Er lopen wat schapen omheen. Rechts zien we muren van een gebouw of stad, overwoekerd door struiken. Links rijdt een jager op een paard voorbij. En hier en daar is geen verklaring te vinden. Voor dat ronde ding links op de voorgrond bijvoorbeeld en ook niet voor die ovale bak rechts. Het paneel maakt deel uit van een schouw en zit boven de schoorsteenmantel. Er zitten nogal wat lagen verf op, de details zijn wat vaag.

Supraportes zijn versieringen boven een deur. Vaak stucwerk, maar ook gesneden uit hout of steen of een schilderij. Helemaal rechts een medaillon met een vuurkorf in de sneeuw, de vlammen slaan eruit.

Een schouw ontwerpen is een mooie uitdaging. Naast het bouwkundige deel van stookplaats, rookvang, schoorsteenschacht en brandveiligheid is er de vormgeving; het moest een blikvanger zijn, imponeren, de rijkdom laten zien.

Een natuurstenen mantel op een stenen vloerdeel. Die bestond vaak uit tegels, soms uit stukjes leisteen op z'n kant in een regelmatig patroon.

Boven de stookplaats de rijk versierde boezem met daarin de rookvang. De plaats voor versiering als reliëfs, schilderijen of spiegels of zomaar bloemen.

Plafonds hebben vaak alleen een rand langs de muren en een rozet in het midden. Daaraan hing de kroonluchter. Maar het kan veel rijker, dat laten deze voorbeelden wel zien. Soms grote rozetten of een plafond met twee lagen met diepte, vaak met florale motieven, vaak wit geverfd, soms in kleur of versierd met bladgoud. Die hieronder is van een echtelijke slaapkamer, we zien er twee tortelduiven.

Boven zien we vier hoekversieringen, het zijn de jaargetijden. De winter wordt opnieuw voorgesteld met een vuurkorf. Allemaal hebben ze twee samengebonden twijgen met bladeren. Alles is geboetseerd in gips.

Horror vacui is de vrees voor leegte. Daarom werd ieder plekje bij voorkeur opgevuld. We zien het in de barokke kunst, ook in de rococo-periode en wie er geld voor had, kon zich mateloos te buiten gaan. Mooi of lelijk is gelukkig de vraag niet.

Maastricht in Beeld kortweg MiB

MiB is een fotomagazine voor liefhebbers van de stad Maastricht. De opzet is simpel: interessante onderwerpen, behoorlijke foto's, korte stukken tekst met wat uitleg en achtergronden en een nette layout.

Dit magazine is gratis en komt uit de Boekenkast van Peter Scheele: https://pjscheele.nl

Ik wens u veel kijk- en leesplezier.

Peter Scheele

Colofon
Camera: Panasonic Lumix LX100, Make II
Bewerking: Adobe Lightroom Classic 14.0.1
Opmaak: Apple Pages 14.2
Font: Odile Light van Kontour
Foto's, tekst en opmaak: Peter Scheele